

**R.P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, É Societate Iesv, Jn
Collegio Romano Eivsdem Societatis Olim Theologiae
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Dispvtaiones
Scholasticae, & Morales, De virtute, & ...**

Lugo, Juan de

Lvgdvni, 1666

XIII. Vtrùm in articulo mortis sufficiat habere attritionem cognitam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82358](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82358)

SECTIO XIII.

Utrum in articulo mortis sufficiat
habere attritionem cognitam.

neque ad reconciliandum hominem cum Deo, neque ad retractandum peccatum præteritum, cum iam uterque finis habeatur per retractationem efficacem; præsertim cum illa retractatio efficax sit æquivalenter dolor, & propositum. Addit idē Valquez *dub. 4.* in eo, qui dolet de peccatis præteritis, si cogitet de vita futura necessario consequi propositum expressum cavendi futura peccata; sicut & *dub. 1. n. 24.* dixerat in eo, qui diligit Deū super omnia, si simul occurrat memoria peccati præteriti, & recorderetur, se peccatorem esse, necessario consequi dolorem explicitum de peccatis; quia ex amore alicuius obiecti consequitur necessarium odium, & displicentia de eius contrario, si utrumque menti occurrat. Sic enim superbus, si excellentiam videat, qua alius ipsum præcedat, statim tristatur, & contra gaudet, si videat, se aliis præferri: similiter ergo, qui efficaciter dolet de offensa Dei, necessario proponit ab ea sibi canere, si de ea ut futura cogitet, & necessario etiam dolet de illa si efficaciter Deum diligit, & vult ei super omnia placere.

Quæ quidem doctrina admitti potest, quando malum præteritum adhuc apprehenditur perseverans; alioquin enim non video illam necessitatem: unde ille, qui amat sanitatem, non tristatur necessario; quoties recordatur morbi præteriti, à quo iam est omnino liber. Sic ergo, qui iam est omnino liber à peccato præterito, non est necesse, quod doleat de illo quoties eius recordatur, etiam si actu diligat Deum super omnia.

Quantum dubium est, an hoc præceptum naturale penitentiae obligaret de se ad sæpius penitentium de eisdem peccatis, an verò sufficeret semel penitere: Multi ex antiquioribus quos affert Suarez *sect. 4. n. 3.* indicant, obligare penitentiam ad dolendum de peccatis etiam remissis, quoties memorie occurrunt. Quam sententiam ipse cum aliis omnibus recentioribus late impugnat: quia absque illo fundamento gravissimum onus imponit. Et quidem plerique ex illis solum volūt, debere perseverare penitentiam habitualiter, hoc est, non retractatā per actum contrarium, sed potius in preparatione animi ad retractandā illa peccata, quoties occasio occurrat; pro ut de facto sit, & retractatur saltem virtualiter, quoties ex odio offensa Dei, vel dilectione Dei super omnia, aut alio motivo simili, homo resistit tentationi, & abstinet à nouo peccato.

Addo, si vera esset sententia docens, præceptū naturale penitentiae procedere ex obligatione satisfaciendi Deo, quantum fieri possit pro iniuria, & offensa illata; consequens fore, ut homo ex natura rei obligaretur ad sæpius penitentium de eisdem peccatis obligaretur enim ad satisfaciendum, si non adæquate pro tota iniuria, quia hoc esset impossibile; saltem, quantum fieri posset, & meliori modo minus autem satisfaceret, & minus perfecte per unicum actum penitentiae, quam per plures, ergo maneret obligatio repetendi penitentiam, ut satisfaceret. De facto tamen non est talis obligatio: quia non est verum, quod penitentiae obligatio sit ex motivo iustitiæ, ut satisfiat pro debito iniustitiæ ex peccato relicto: tum quia de facto Deus post primum actum penitentiae condonat peccatū, atque ideo cessat debitum satisfaciendi pro illo; condonatio enim creditoris extinguit debita satisfactionis. Aliis autem capitibus, ex quibus provenit obligatio penitentiae, sufficienter occurrat per unum actum perfectæ, & efficacis retractationis, ut supra vidimus.

P. Ioan. de Lugo de Penitentia.

Quantum dubium magis difficile est, an ille qui suscepit Sacramentum penitentiae cum attritione cognita, debeat adhuc sub peccato mortali habere contritionem saltem in articulo mortis. Affirmant multi, Suarez in *presenti dicta sect. 4. n. 18.* Nugnus 3. part. tom. 2. quest. 2. art. 4. Thomas Sanchez tom. 1. in *Decalog lib. 1. cap. 9. num. 14.* Granado 1. 2. controuers. 2. de actibus humanis tract. 12. diff. 4. sect. 4. n. 36. Valentia in *presenti disp. 7. quest. 8. pun. 4. versus finem*; Zambranus de *causis occurrentibus re ip. mortis cap. 4. dub. 1. n. 4.* & alij ex recentioribus. Fundamentum præcipuum est, quia licet attritio cognita cum sacramento penitentiae sufficiat ad iustificationem: hoc tamen non est ita certum, ut non sint aliqui graues Theologi, qui id negauerint etiam post concilium Tridentinum: charitas ergo, qua quisque debet seipsum diligere, & procurare salutem propriam obligare videtur, ut in re tanti momenti non se exponat periculo, sed querat remedium certum, & securum, atque adeo contritionem perfectam, sine qua semper manet sub opinione omne aliud remedium.

Contrariam tamen sententiā docent alij multi: Coninch. in *presenti disp. 3. dub. 1. num. 5.* Becanus de *Sacramentis cap. 35. num. 3.* Layman lib. 4. Theolog. moral. tract. 6. c. 2. n. 6. Fagundez de *preceptis Ecclesiæ, præcepto 2. lib. 1. cap. 4. n. 12.* Philippus Faber de *penitentia in 4. sentent. diff. 14. quest. 2. disp. 18. c. 1. n. 7.* Diana 2. tom. tract. de *Sacramentis resol. 98.* Luisius Turrianus *selector. disp. part. 1. disp. 2. dub. 2.* Salas 1. tom. in 1. 2. tract. 8. *disp. unica sectione 10. num. 98.* & alij recentiores.

Hæc posterior sententia semper mihi verior visa est, pro qua afferuntur aliqua argumenta parū efficacia. Primum, quia ex contraria sententia sequeretur, nunquam licere confiteri cum sola attritione cognita, quia exponeret se periculo peccandi mortaliter, seu non recipiendi gratiam: consequens autem est falsum, ergo. Secundum, quia obligatio illa solum esset pro homine docto, qui novit differentiam sententiarum, ex qua oritur talis obligatio: unde de peioris conditionis essent homines docti, quam rustici, qui ab illa obligatione essent immunes. His argumentis utitur Fagundez *dicto cap. 4. numer. 14.* sed neutrum est efficax.

Ad primum negatur sequela: nam extra mortis articulum posset aliquis conformare se sententiæ probabilis de sufficientia attritionis: quo posito non peccaret mortaliter, & licet reuera non acciperet gratiam, si sententia illa esset falsa; vitaret tamen nouum peccatum mortale: neque enim tenetur extra mortis periculum ad ponenda media certissima recuperandæ gratiæ, sed sufficit prudenter, & iuxta sententiam probabilem eiusmodi media procurare. Ad secundum, non est mirum, aut nouum, quod homo doctus per accidens obligetur ad aliquid, ad quod non obligaretur indoctus, eo quod ille melius, quam iste agnoscat suam obligationem; sicut etiam in confessione plures circumstantias tenetur explicare homo doctus, quam rusticus, qui eas nescit discernere.

Aliter probatur clariùs eadē sententiā. Primum, quia si esset eiusmodi obligatio, obligaretur etiā Confessorius instruere, & admonere penitentem de eiusmodi

261.

Ad contritionem non obligari in mortis articulo, affirmant multi.

262.

Negant alij

263.

Et bene. Probatur hac negatiua sententia sub argumentis sufficientibus.

264.

265.

Argumenta validera. Primum.

I 3 modi

modi obligatione; atque adeo qui excipit cōfessionem ægroti constituti in mortis periculo, non posset eum absolueret, nisi conaretur habere contritionem, alioquin pœnitens non est sufficienter dispositus, cum non habeat animum seruandi præceptum, quod obligat ipsum sub mortalissimi non solum Confessarius, sed quilibet alius teneretur ex charitate admonere, & intruere ægrotum de illo debito. Sicut enim debemus ex charitate admonere moribundum, qui existimat se ritè baptizatum, cum reuera baptismus dubius fuerit propter incertitudinem materiæ, vel formæ: & hoc ex charitate, quia debemus subuenire proximo, ne moriatur cum illo æternæ damnationis periculo: sic esset obligatio admonendi rusticum moribundum, qui se putat ritè dispositum per attritionem, & Sacramentum, si iuxta contrariam sententiam illud remedium propter suam incertitudinem non satis sit, ut ægrotus satisfaciatur debito procurandi remedium certum ad suam salutem. Quamvis ergo ad Cōfessarium hoc præcipue spectet ex officio, & munere suo; prudenter tamen possumus ferè semper dubitare, quod Confessarius id non fecerit, cum sint pauci Confessarii, qui hoc aduertant, vel faciant, ut experientia communis testatur, & que adeo in hoc dubio omnes alij obligarentur ad subueniendum proximo ex lege charitatis. Consequens autem & est contra praxim fidelium, & laqueus iniiceret conscientia, ita ut nouerim doctum aliquem, qui illa obligatione perterritus ægrotos omnes periculosos fugiebat: quod licet imprudenter ille faceret, occasionem tamen ab ea sententia satis apparentem habuerat ita faciendi.

266.
Secundum.

Secundò probatur, quia si incertitudo remedij adhibiti pareret eam obligationem, daretur etiam obligatio repetendi sæpius actum contritionis in eo articulo: probatur sequela: quia certius est, attritionem cum Sacramento pœnitentiæ sufficere ad iustificationem; quam sit, primum actum contritionis, quæ infirmus conatus est elicere, fuisse verum actum contritionis; & licet una sit incertitudo iuris, & altera facti, parum hoc refert, cum utraque æqualem obligationem inducat in negotio salutis æternæ: sicut non minus obligatur ad repetendum baptismum sub cōditione, qui dubitat de valore prioris baptismi propter opiniones diuersas circa sufficientiam talis materiæ, an aqua ex rosas, verbi gratia, sufficiat; quam qui dubitat, an de facto fuerit aqua, vel vinum, quod infusum fuit. Debet ergo ægrotus repetere iterum, & iterum contritionis actum: quis enim certò scit, fuisse veram contritionem quam habuit?

267.
Tertium.

Tertio probatur, quia si ea incertitudo sufficeret ad obligandum, sufficeret magis incertitudo vitæ, ut obligaretur peccator ad contritionem habendam quamprimum statim post peccatum; magis enim certum est, attritionem cum Sacramento sufficere, quam hunc hominem non moriturum hoc mense, vel hac hebdomada, vel etiam hac nocte. Imò teneretur statim confiteri; nam minus certus manet de gratia recuperata extra Sacramentum, quàm cum Sacramento, cum d'ficilius multò sit contritionem perfectam concipere, quàm dolorem minus perfectum, qui cum Sacramento sufficiat: quæ tamen omnia nemo non videt esse contra communem fidelium sensum.

268.

Confirmatur, quia aliqui etiam opinati sūt, requiri ad iustificationem cōtritionem cum certa intentione, vel duratione, vel de singulis peccatis distinctè, & tamen propter eiusmodi opiniones non obligatur de facto ægrotus ad repetendam contritionem cum iis cōditionibus, quia illæ sententiæ,

non sūt probabiles: ergo multò minus obligabitur in casu nostro, in quo minus habet probabilitatis sententia illa.

Ratio denique à priori videtur esse, quod præcepta hominibus imposita non obligant, nisi humano modo; hoc est, iuxta hominum conditionem, iuxta quam non obligatur ad exquisitam, & metaphysicam diligentiam sed ad humanam & moralem. Alioquin intolerabilia essent, & supra humanas vires; nunquam enim ita satisfactum esset, ut non deberet maior diligentia adhiberi, ut certius satisficeret. Quamvis ergo negotium salutis æternæ summi momenti sit, & in quo nulla diligentia superflua videri debet, non tamen obligat, nisi ad humanam, & moralem diligentiam, quæ scilicet sufficiat ad excludendum morale, & humanum dubium. Hinc est, ut licet baptismus, verbi gratia, sit medium vnicum ad salutem æternam paruuli morientis, si tamen semel adhibitus sit, non debeat, nec possit repeti etiam sub conditione, nisi dubium morale sit de eius valore. Vnde si solus Parochus, vel eius mater fide digna testetur, quod est baptizatus, non possumus ad maiorem securitatem baptizare sub cōditione iterum paruulum animam agentem, quia licet possibile sit in genere loquendo, quod mentiat Parochus, vel mater, vel quod defuerit intentio aut materiæ, vel forma requisita, non tamen habemus fundamentum sufficiens ad dubitandum moraliter, quod hic, & nunc id cōtingat: quæ existimatur humana certitudo sufficiens, ut non debeamus, nec possumus certius remedium habere ad assicurandam magis salutem æternam illius paruuli; neque ipse paruulus, si rationis esset compos deberet, aut posset id facere: alioquin tenerentur de facto parentes, qui non minus debent consulere & providere suo filio in re tanti momenti, quando ipsemet sibi consulere non potest.

Non obligat ergo salus ipsa æterna ad exquisitam, & metaphysicam diligentiam adhibendam, quæ omne prorsus dubium etiam metaphysicum excludat: & hæc est ratio, cur non obligetur peccator ad confessionem, vel contritionem statim post peccatum: quia licet in genere loquendo, aliqui subito moriantur absque spatio pœnitentiæ concessi; hic tamen homo hic, & nunc nō videtur habere tale periculum humanum; sicut licet in genere loquendo, aliqui baptizentur invalide ob defectum intentionis, materiæ, vel formæ, non est tamen fundamentum ad dubitandum hic & nunc in particulari defectu huius baptismi, nec sufficit periculum in genere, & in communi ad baptizandos omnes, de quibus in particulari non dubitatur. Vnde nec ille, qui obligationem habet restituendi famam, vel pecunias, aut quid simile, tenetur ad restituendum hac nocte, ne forte moriatur ante diem crastinum; quia nimirum periculum illud commune, & vniuersale, dum alioquin bene valet, non cesset periculum humanum, nec ratione illius dicitur exponere periculo restitutionem debitam, sicut nec ipse dicitur constitutus in periculo mortis: quæ omnia ostendunt, non quacumque contingetiam possibilem sufficere ad inducendam obligationem rigorosam sub peccato mortali etiam in rebus maximi momenti.

Hinc iam respondere possumus ad argumentum contrariæ sententiæ: negando auctoritatem illorum paucorum sufficere, ut homo cum attritione, & Sacramento dicatur exponere periculo morali, & humano modo salutem suam: nam post Tridentini definitionem, de qua supra disp. præced. sect. 9. lib. cēt non sit omnino de fide, est tamen moraliter ad minus

minus certum, quod attritio cum Sacramento penitentiae sufficiat ad iustificationem, ut fatetur Salas loco supra citato, Coninch & alij. Et quidem negari non potest, certius id esse, quam quod hic homo non sit moriturus hac nocte, vel quod hic puer sit baptizatus, aut quod hic moribundus habuerit veram contritionem; in quibus tamen & similibus non est obligatio, ut vidimus, adhibendi aliud remedium propter illam qualemcumque incertitudinem, quae adhuc remanet.

Dices: negari etiam non potest quod sit probabilis sententia contraria, quae docet, obligationem esse eliciendi contritionem propter illud periculum; non potest ergo homo in re tanti momenti conformare se practice cum nostra sententia, licet sit probabilior: quia esto in aliis materiis possimus sequi sententias probabiles, & habere iudicium practicum iuxta illas ad licetè operandum: id tamen locum non habet quando id cederet in detrimentum salutis propriae, vel aliorum: & ideo non possumus adhibere Baptismum cum materia, aut forma probabiliori, relicta magis secuta, & certa, quia exponeremus periculo salutem aeternam, si forte illa sententia esset falsa. Cum ergo probabilis sit sententia, quam modò impugnamus, & illa sit magis secuta, non possumus practice amplecti nostram, licet speculativè loquendo sit probabilior.

Respondet, aliter loquendum esse de sententia, quae negat, attritionem cum Sacramento sufficere; aliter de illa, quae obligationem ponit contritionis habendae propter incertitudinem huius remedij: prior quidem probabilis non est post Tridentinū, ut diximus, neque habet fundamenta, quae ad probabilitatem sufficiant, imò à multis gravioribus censura notatur: posterior verò probabilis est, sed eius probabilitas non impedit iudicium practicum, quo aliquis possit in operando amplecti nostram sententiam. Regula enim illa, quod in operando liceat sequi sententiam probabilem vera est in universum, si sermo sit de ultimo iudicio circa licitum, vel illicitum hinc, & nunc. Nec obstat illa alia regula quae dicit, circa materiam, & formam Sacramenti Baptismi, & ordinis saltem Sacerdotij non licere sequi sententiam probabilem; nam ibi non est sermo de probabilitate circa licitum, sed circa valorem, verbi gratia, materiae, vel formae.

Exemplum sit: quaeritur inter Doctores, utrum sit valida forma: *Ego te baptizo in nomine Genitoris, & geniti, & proceditis ab utroque*. Aliqui affirmant, alij negant; neutri tamen dicunt, licere uti illa forma: quare probabilitas sententiarum tota est circa valorem, an, si adhibeatur, fiat Sacramentum validum; omnes tamen fatentur, non licere uti illa forma propter incertitudinem: si verò esset sententia probabilis, quod non solum esset valida illa forma, sed quod etiam liceret illam adhibere, non obstante incertitudine, tunc non peccaret qui practice conformaret se cum illa sententia probabilis, quae diceret, licitum esse hinc & nunc taliter operari, nunc tamen non potest adhibere illam formam, quia sententia probabilis solum dicit, esse validam, non verò esse licitam.

Aliquando verò sunt opiniones non solum circa valorem, sed etiam circa usum licitum talis materiae vel formae, & tunc potest aliquis licetè sequi sententiam probabilem dicentem, licitum esse talem usum. Exempli gratia, quaeritur, inter Doctores, an sit validum Sacramentum Baptismi vel Ordinis, quando forma prolatio non coexistit physice ablutioni, vel contactui materiae, sed solum moraliter, qua-

tenus statim post formam prolatam effunditur aqua vel tangitur hostia, & Calix à Sacerdotum fulcipientibus. Aliis negantibus, aliis communiter affirmantibus. Rursus quaeritur, an stante illa diversitate sententiarum, sit obligatio repetendi sub conditione Baptismi, vel Sacerdotij collatum sine ulla physica coexistentia materiae, & formae: & alij affirmant, alij negant talem obligationem, eo quod sententia contraria negans valorem Sacramenti non habeat fundamentum sufficiens ad moraliter dubitandum, ut docent Soto in 4. dist. 3. quest. unic. art. 8. & Henriquez lib. 1. de Sacramentis c. 9. §. 10. Quae sententia probabilis est, atque adeo posset aliquis practice eam sequi, quia non solum affirmat esse validum Sacramentum, sed etiam negat obligationem reiterandi illud: licet probabilis etiam sit sententia affirmans, tunc esse obligationem reiterandi Sacramentum sub conditione, ut fatetur Granado de Sacramentis controners. 9. tract. 2. disp. 6. Vides, in quaestione practica, ubi agitur de obligatione practica hinc, & nunc, licitum semper esse amplecti sententiam probabilem: Similiter ergo in casu nostro, licet agatur de salute aeterna ad quam debemus adhibere remedia certa, & non probabilia solum: cum tamen quaestio non sit, an attritio cum Sacramento sit remedium; vel non, sed an sit obligatio adhibendi aliud remedium contritionis propter incertitudinem illius, & sit sententia probabilis multorum dicentium, non dari talem obligationem, non obstante sententia negante iustificationem per attritionem cum Sacramento, non est cur non possit aliquis conformare se in operando cum hac sententia, & negare in se eiusmodi obligationem.

Aduerte tamen, quae dicta sunt procedere de obligatione orta ex incertitudine illius remedij, & debito procurandi salutem aeternam per remedium magis certum, ut vult contraria sententia. Adhuc enim dubitari potest, an sit obligatio habendi contritionem in articulo mortis orta ex alio capite; scilicet, ex praecepto diligendi Deum, quod quidem dicunt communiter Theologi obligare ad actum amoris Dei saltem in fine vitae: de quo videtur potest Thomas Sanchez lib. 2. in Decalogum cap. 35. n. 9. & Coninch disp. 24. de charitate dub. 3. n. 5. 1. quam tamen obligationem negat Azor. 1. tom. lib. 9. cap. 4. quest. 1. Sed quicquid de hoc sit, quod spectat ad tractatum de charitate; in primis illa non esset obligatio habendi contritionem, sed dilectionem Dei; Deinde ratione illius obligationis non teneretur Confessarius, aut quilibet alius ex debito charitatis admonere moribundum de obligatione illa diligendi Deum: cum enim dilectio non esset necessaria necessitate medij, sed praecepti, posset relinqui conscientiae suae, sicut in aliis praeceptis, nam vel infirmus scit obligationem diligendi Deum in illo articulo, vel eam ignorat. Si eam scit; non indiget admonitione: si verò eam ignorat; adhuc Confessarius non videtur teneri ad docendum poenitentem de illa obligatione: tum quia prudenter potest credere; quod in vita saepe habuerit actum amoris Dei & satisfecerit praecepto diligendi Deum; obligatio autem habendi illum actum etiam in articulo mortis, non est ita certa, ut graves Doctores eam non negent, ut vidimus: non debet ergo Confessarius laqueos iniicere poenitenti in re incerta: tum praesertim, quia regulariter timere prudenter potest, ne ea occasione exponat infirmum periculo peccandi moraliter: si enim infirmus propter suam imperfectionem non mouetur ex se, & ex imminente iam morte, ad diligendum Deum, quem offendit, sed solum ad

odium peccati propter penas inferni, vel aliud simile motum; timeri potest, ne proposita obligatione diligendi Deum, incipiat iam imputari ad culpam omissionis dilectionis, quæ prius propter ignorantiam, vel inadvertentiam non imputabatur. Expedit itaque, & oportet exigere, & excitare pœnitentem ad dolorem de peccatis propter Deum, & ad perfectam contritionem, ac dilectionem Dei super omnia, propositis motibus opportunis; non tamen expedit regulariter proponere obligationem, & laqueos inicere, in materia præsertim adeo incerta, ut visum est.

DISPUTATIO VIII.

De efficacia Pœnitentiæ ad tollendum peccatum mortale.

SECTIO I. *An possint omnia peccata per pœnitentiam deleri?*

SECTIO II. *Virum contritio, seu pœnitentia perfecta deleat omnem reatum pœnæ?*

Dubium incidens; Virum scilicet reatus pœnæ potest solui ex parte remitti, sic etiam possit reatus culpa?

SECTIO III. *Virum contritio sit forma sanctificans formaliter? Sententia affirmans, & eius fundamenta.*

SECTIO IV. *Vera sententia de efficacia actus contritionis comprobatur.*

SECTIO V. *Dissoluntur rationes pro contraria sententia.*

SECTIO VI. *Diluuntur alia obiectiones ex Patre Vasquez.*

SECTIO VII. *Virum contritio in instanti iustificationis fiat ab habitu charitatis?*

SECTIO VIII. *Soluntur aliqua argumenta contra præcedentem doctrinam.*

IXIMVS de necessitate Pœnitentiæ, & quomodo posset Deus sine illo actu pœnitentiæ condonare peccatum, nunc sequitur ut dicamus de eius efficacia; an scilicet tanta sit, ut possit delere omnia peccata; item an hoc habeat ex natura, & essentia sua, an solum ex diuina ordinatione.

SECTIO I.

Virum omnia peccata possint per pœnitentiam deleri?

I. **N**ON quærimus modò an pœnitentia etiam perfecta habeat ex se talem virtutem, & efficaciam; de hoc enim postea se. sequentibus dicemus: sed an saltem ex decreto Dei, & attentâ congruitate ipsius pœnitentiæ hoc habeat? Potest autem duplex esse sensus huius questionis valde diuersus. Primus, an sint aliqua peccata ita graua, ut etiam si pœnitentia ponatur, non remittantur. Secundus est, an sint aliqua peccata, quæ per pœnitentiam non possint auferri, eo quod pœnitentia poni non possit ab eiusmodi peccatore.

2. In priori sensu fuit error aliquorum hæreticorum, qui dixerunt, aliqua esse peccata, quæ homini quantumlibet pœnitenti non remittantur. Talia

esse peccata hominis Christiani post Baptismum commissa, dixerunt Cathari, & Catharyzæ apud Epiphanium hæres. 59. & alij apud Suarez disp. 8. sect. 1. n. 1. Alij id dixerunt de peccatis quibusdam grauisimis, ut apostasia, aut negatione fidei, qui fuit error Nouati. Alij denique dixerunt homini pœnitenti remitti quidem peccata, non tamen sapius, ne facilitas veniæ ansam tribuat liberè peccandi: quem fuisse errorem Tertul. probat ex alijs Suarez loco citato n. 2.

Veritas Catholica est, nullum posse esse de facto peccatum, quod per pœnitentiam tolli non possit, si vera ponatur pœnitentia. Ita omnes Theologi cum S. Thoma in præfati quæst. 86. art. 1. & probatur latè à Bellarm. lib. 2. de gratia, & lib. arbit. c. 5. & lib. 2. de pœnitentia cap. 15. Colligitur autem clarè ex scriptura inuitante omnes peccatores in vinetum ad pœnitentiam & promittente vitam æternam. Ezechiel. 19. *Nunquid voluntatis mea est: ut ego impij, dicit Dominus Deus, & non ut conuertatur a viis suis, & vinat?* Ierem. 18. *Si pœnitentiam egerit gens illa, agam, & ego. Mai. 5. Derelinquat impius viam suam, & vir iniquus cogitationes suas, & reuertatur ad Dominum, & miserebitur eius.* quæ, & similia vniuersalia sunt & intelliguntur non solum de primo peccato, sed de secundo, & tertio: sicut & illa potestas data Apostolis quorum remisistis peccata, remittuntur eis. Vnde in cap. firmiter de summa Trinitate, vniuersaliter statuitur: Et si post susceptionem Baptismi quisquam prolapsus fuerit in peccatum, per eum potest semper pœnitentiam reparari, quod idem supponitur in Trident. sess. 6. c. 14. & c. 26.

Dixi tamen in conclusione, nullum posse esse de facto peccatum, quod per pœnitentiam, si ponatur non possit auferri, quia si non loquamur de peccatis solis, quæ de facto fieri possunt, sed de alijs, quæ in alia rerum serie, & non iuxta has leges diuine prouidentie fieri possunt; non apparet repugnantia in eo, quod aliquod esset peccatum, cui per se essentiam repugnaret per pœnitentiam auferri. Potuisset enim Deus, saltem de potentia absoluta, nolle remittere peccatum homini etiam pœnitenti; & potuisset hoc suum decretum alicui reuelare, ita ut homo obligatus esset ad illud credendum: quo casu, si homo culpabiliter nollet credere illi reuelationi sufficienter propositæ, peccaret graniter contra fidem; & illud quidem peccatum ex suis principiis intrinsicis esset irremissibile per pœnitentiam: nam si posset remitti, posset esse falsa reuelatio Dei de non remittendo illo peccato homini pœnitenti: si enim remitteretur, falsum esset, quod nunquam esset remittendum. Cum ergo essentia liter repugnet poni illud peccatum, & sublepti eius remissionem, statendum est illud peccatum per sua prædicata intrinseca tale esse, ut nulla pœnitentia posita posset auferri: De facto tamen illud peccatum non potest poni, quia Deus de facto non habet tale decretum, sed aliud decretum contrarium, scilicet de remittendo quolibet peccato homini pœnitenti: ergo non potest Deus de facto reuelare illud primum decretum, nec homo potest de facto peccare non credendo talem reuelationem. Posset quidem de facto aliquis ex ignorantia, & conscientia erronea existimare, Deum habere tale decretum, idque reuelasse, & obligare ad id credendum: posset item aliquis ex eadem conscientia erronea existimare, quod id sit prudenter credibile, & adhuc nolle id credere, atque adeo peccare in eiusmodi incredulitate: illud tamen peccatum non esset per pœnitentiā irremissibile, sed posset de facto remitti, quia posset homo agnita veritate, dolere de peccato à se commisso per conscientiam erroneam, &